

نسخه‌های شیرین و فرهاد در کتبخانه‌های ترکیه

□ ایرج افشار

به ترتیب حروف الفبای لاتین منظم کرده بود (عارفی، هاتفی، هلالی، خسرو دهلوی، عماد فقیه کرمانی، نظامی گنجه‌ای، سلطان حسین بایقرا، عرفی شیرازی، وحشی بافقی)؛ اما در این فهرست، ترتیب حروف الفبای فارسی رعایت شده است.

امیر خسرو دهلوی (م ۷۲۵ ق)

- ۱) ۸۱۵ (۲۵ ذی‌الحجه) مجموعه - موزة اوقاف، ش ۱۴۵۹.
- ۲) ۸۱۶ (جمادی‌الثانی) مجموعه - ایاصوفیه، ش ۳۸۵۷. کتابت: شیراز.
- ۳) ۸۳۰ (۲۶ ربیع‌الثانی) مجموعه - فاتح، ش ۴۰۵۷. خط: زین‌العابدین بن سلطان بخت‌الحسینی الاسترآبادی.

1. H. Duda.

2. J. Rypka.

3. *Monografie Archivu Orientalniho. Studies, Texts and Translation, Issued by the Czechoslovak Oriental Institute, Prague, Edited by J. Rypka. vol. II. Ferhad und Schirsin. Die Literarische Geschichte eines persischen Sagenstoffes von Herbert W. Duda, Praha, 1933.*

هربرت دودا^۱، مستشرق اتریشی، در سال ۱۹۳۳ م، متن فارسی شیرین و فرهاد نظامی (۶۰۸ بیت) را از مثنوی خسرو و شیرین جدا ساخت و بامقدمه‌ای مبسوط در چگونگی قصه و سوابق آن همراه ترجمه آلمانی به چاپ رسانید. این کتاب در پراگ، در سلسله آثاری که زیر نظر یان ریپکا^۲ انتشار یافته، به چاپ رسیده است.^۳

وی در بخش ثانوی کتاب، مثنویهای امیر خسرو دهلوی، عارفی، عماد فقیه کرمانی، سلطان حسین بایقرا، هاتفی خرجردی، هلالی جغتایی، وحشی بافقی، عرفی شیرازی و محمدجعفر نیریزی را برای آگاهی علاقه‌مندان معرفی کرده است و در نهایت به دنبال پژوهش خود، فهرستی از نسخه‌های خطی این مثنویها را آورده است. از آنجا که تاکنون در جایی از نشریات فارسی به این نسخه‌ها اشاره نشده است، به آوردن چکیده اطلاعات کتاب‌شناسی مندرج در آن کتاب می‌پردازیم. شایان ذکر است که دودا در این فهرست اسامی شاعران را

دیوان عرفی. نور عثمانیه، ش ۳۸۵۲.	(۴۰) بی تاریخ	دیوان عرفی - مراد ملا. حمیدیه، ش ۱۱۰۹. خط: رضا بن میرزا محمد عرشی اصفهانی.	۱۰۳۸ (۲۶)
دیوان عرفی. نور عثمانیه، ش ۳۸۵۴.	(۴۱) بی تاریخ	مجموعه - کلیات عرفی، سلیمانیه. علی پاشا، ش ۸۵۸.	۱۰۴۰ (۲۷)
کلیات عرفی. نور عثمانیه، ش ۴۱۹۵.	(۴۲) بی تاریخ	مجموعه - کلیات عرفی. دانشگاه، خالص افندی، ش ۳۰۱۸.	۱۰۴۲ (۲۸)
کلیات عرفی. نور عثمانیه، ش ۴۱۹۶.	(۴۳) بی تاریخ	کلیات عرفی. موزة اوقاف، ش ۱۴۵۱. خط: محمد باقی بن قوام الدین حسین شیرازی.	۱۰۴۳ (۲۹)
مجموعه - دیوان عرفی. مراد ملا. لالا اسماعیل افندی، ش ۴۶۴.	(۴۴) بی تاریخ	مجموعه - دیوان عرفی. ملت، علی امیری، ش ۴۰۲ فارسی.	۱۰۴۷ (۳۰)
دیوان عرفی. مراد ملا. دارالمثنوی، ش ۴۰۶.	(۴۵) بی تاریخ	خط: عبدالرحمان بن حسن ادرنوی.	
کلیات عرفی. عاطف افندی، ش ۲۰۹۱. خط: درویش یوسف.	(۴۶) بی تاریخ	مجموعه - دیوان عرفی، ملت، پرتو پاشا، ش ۴۰۴.	۱۰۶۵ (۳۱)
کلیات عرفی. خسرو پاشا، ش ۵۴۴. خط: جوری.	(۴۷) بی تاریخ	دیوان عرفی. مراد ملا. حمیدیه، ش ۱۱۱۰.	۱۰۷۰ (۳۲)
کلیات عرفی. خسرو پاشا، ش ۵۴۵.	(۴۸) بی تاریخ	مجموعه - کلیات عرفی. مراد ملا. لالا اسماعیل افندی، ش ۵۷۲. خط: احمد فصیح بن محمد.	۱۰۷۸ (۳۳)
مجموعه - کلیات عرفی. خسرو پاشا، حاجی بشیر آغا، ش ۱۴۹.	(۴۹) بی تاریخ		
عمادالدین فقیه کرمانی (م ۷۷۳ ق)			
کلیات عماد فقیه. نور عثمانیه، ش ۴۱۹۷. خط: ابوسعید بن ابی الخیر محمد عبدالله المشتهر بکامروا النساخ الشیرازی، در اصفهان.	(۵۰) ۷۹۶	دیوان عرفی. فاتح. ش ۳۸۴۶. خط: میرزا محمد دلادی (کذا). مجموعه - دیوان عرفی. ملت، علی امیری، ش ۴۰۳ فارسی.	۱۰۸۳ (۳۴) ۱۱۰۷ (۳۵)
دیوان عماد فقیه. ایاصوفیه، ش ۴۱۳۱.	(۵۱) ۸۴۱	مجموعه - دیوان عرفی. مراد ملا. داماد قاضی عسکر محمد مراد. ش ۱۵۰۰.	۱۱۳۳ (۳۶)
نظامی گنجه‌ای (ق ۸ ق)			
خمس. فاتح، ش ۳۷۴۷ و ۳۷۴۸ و ۳۷۵۲.	(۵۲) ۷۷۶	مجموعه - دیوان عرفی. سلیمانیه. ینی جامع. ش ۹۵۱.	(۳۷) بی تاریخ
خمس. طوپقاپی سرای، ش ۶۸۳. خط: شاه محمد.	(۵۳) ۷۷۹	مجموعه - کلیات عرفی. دانشگاه، خالص افندی، ش ۶۴۵۷.	(۳۸) بی تاریخ
		کلیات عرفی. راغب پاشا، ش ۱۱۰۸.	(۳۹) بی تاریخ

مجموعه - موزه اوقاف، ش ۱۴۵۹.	۹۲۹ (۷۱)	خمسه نظامی. ایاصوفیه، ش ۳۸۵۸.	۸۱۵ (۵۴)
مجموعه منظومه‌ها. ایاصوفیه، ش ۳۸۵۷.	۹۳۴ (۷۲)	خمسه نظامی. راغب پاشا، ش ۱۰۹۴.	۸۱۶ (۵۵)
مجموعه - فاتح، ش ۴۰۵۷.	۹۴۵ (۷۳)	خمسه نظامی. طوپقاپی سرای، ش ۶۹۸.	۸۳۰ (۵۶)
مجموعه - نور عثمانیه، ش ۳۷۳۸. خط: عالی دامغانی.	۹۴۵ (۷۴)	خمسه نظامی. طوپقاپی سرای، ش ۶۹۱. خط: مرشد الکاتب الشیرازی.	۸۳۸-۸۳۵ (۵۷)
خمسه نظامی. ملت، محمد رشید افندی، ش ۷۳۴.	۹۴۷ (۷۵)	خمسه نظامی. عمومی، ش ۵۷۱۰. خط: عبدالمحمد الکاتب.	۸۴۹ (۵۸)
خمسه نظامی. فاتح، ش ۳۷۴۹.	۹۵۱ (۷۶)	خمسه نظامی. طوپقاپی سرای، ش ۶۸۹. خط: محمد قوام الکاتب الشیرازی المشهور بحمامی.	۸۴۹ (۵۹)
مجموعه. اسعد افندی، ش ۲۵۷۷. کتابخانه ملت.	۹۸۰ (۷۷)	خمسه نظامی. مراد ملا، مجموعه دوجوملو بابا. ش ۴۱۲. خط: مراد حسین بن شاه محمد اصفهانی.	۸۵۳-۸۵۵ (۶۰)
مجموعه. ایاصوفیه، ش ۳۸۶۱.	۹۸۷ (۷۸)	خمسه نظامی. ملت، مجموعه علی امیری، ش ۴۵۴.	۸۵۷ (۶۱)
خمسه نظامی. طوپقاپی سرای، ش ۶۸۷. خط: مرشدالدین محمد الکاتب.	۹۹۹ (۷۹)	خمسه نظامی. طوپقاپی سرای، ش ۶۸۲.	۸۸۸ (۶۲)
خمسه نظامی. فاتح، ش ۳۷۵۰.	۱۰۰۲ (۸۰)	مجموعه - خمسه نظامی. دانشگاه، رضا پاشا، ش ۳۰۲۸. خط: سید فتح‌الله بن سید محمد احمدآبادی.	۸۸۸ (۶۳)
خط: حسن بن محمد بن نصرالله حسین امیر.	۱۰۰۵ (۸۱)	خمسه نظامی. نور عثمانیه، ش ۳۷۸۱. خط: محمود بن جلال قمی.	۸۹۹ (۶۴)
خمسه نظامی. نور عثمانیه، ش ۳۷۸۱. خط: محمود بن جلال قمی.	۹۹۹ (۷۹)	خمسه نظامی. طوپقاپی سرای، ش ۶۹۲.	۹۰۰ (۶۵)
خمسه نظامی. طوپقاپی سرای، ش ۷۰۰. خط: سلطان علی سبز مشهدی.	۱۰۰۲ (۸۰)	خمسه نظامی. طوپقاپی سرای، ش ۷۰۰. خط: سلطان علی سبز مشهدی.	۹۰۰ (۶۶)
خمسه نظامی. ایاصوفیه، ش ۳۸۶۰.	۱۰۰۵ (۸۱)	خمسه نظامی. ایاصوفیه، ش ۳۸۶۰.	۹۰۲ (۶۷)
خمسه نظامی. دانشگاه. مجموعه رضا پاشا، ش ۲۹۰۱.	۱۰۰۵ (۸۱)	خمسه نظامی. دانشگاه. مجموعه رضا پاشا، ش ۲۹۰۱.	۹۰۵ (۶۸)
خمسه نظامی. طوپقاپی سرای، معرفی‌شده در Archiv Orientalni (ج ۳، ص ۳۵۹).	۱۲۲۷ (۸۲)	خمسه نظامی. طوپقاپی سرای، معرفی‌شده در Archiv Orientalni (ج ۳، ص ۳۵۹).	۹۱۴ (۶۹)
خمسه نظامی. دانشگاه. قصر یلدیز، ش ۲۷۶۴/۱۳.	۸۳ بی‌تاریخ	مجموعه - خسرو و شیرین. سلیمانیه، نافذ پاشا، ش ۸۶۱.	۹۲۳ (۷۰)

وحشی بافقی (م ۹۹۱ ق)	خمسة نظامی. عمومیہ،	۸۴ بی تاریخ
مجموعہ - کلیات وحشی. مراد	ش ۵۷۷۲	
۱۰۴۰ (۹۷)	مجموعہ - خمسة نظامی.	۸۵ بی تاریخ
ملا، لالا اسماعیل افندی،	دانشگاہ. یلدیز. ش ۲۷۷۶/۲۵.	
ش ۴۹۷. خط: محمد سعید	خمسة نظامی. کتابخانہ	۸۶ بی تاریخ
نخجوانی.	دانشگاہ، کتابخانہ ادبیات.	
کلیات وحشی. نور عثمانیہ،	ش ۱۴۱ فارسی.	
ش ۴۲۰۱.	خمسة نظامی. ایاصوفیہ،	۸۷ بی تاریخ
	ش ۳۸۵۶.	
ہاتفی خرجردی (م ۹۲۷ ق)	خمسة نظامی. ایاصوفیہ،	۸۸ بی تاریخ
کلیات هاتفی. راغب پاشا.	ش ۳۸۶۲.	
ش ۱۰۹۵. خط: محمدرضا	مجموعہ - نور عثمانیہ،	۸۹ بی تاریخ
ابسی (۵).	ش ۳۷۸۰.	
مجموعہ - فرہاد و شیرین	مجموعہ - نور عثمانیہ،	۹۰ بی تاریخ
ہاتفی. ملّت، علی امیری،	ش ۳۷۸۴.	
ش ۴۴۹. فارسی.	خمسة نظامی. طوقایی سرای،	۹۱ بی تاریخ
	ش ۶۸۶.	
ہلالی جغتایی (م ۹۳۹ ق)	مجموعہ - خسرو و شیرین.	۹۲ بی تاریخ
مجموعہ - صفات العاشقین.	ملّت، علی امیری، ش ۴۵۸	
ملّت. پرتو پاشا، ش ۴۳۵.	فارسی.	
خط: تعلیق، محمد الکاتب رزہ.	خلاصہ خمسة نظامی. فاتح،	۹۳ بی تاریخ
صفات العاشقین. عاطف	ش ۳۷۴۲. خط: پیر حسین	
افندی، ش ۲۲۰۸.	الکاتب.	
دیوان ہلالی. مراد ملا، ش ۳۹.	خمسة نظامی. فاتح،	۹۴ بی تاریخ
حافظ محمد مراد. خط:	ش ۳۷۵۱.	
یوسف محلاتی.	خمسة نظامی. مراد ملا.	۹۵ بی تاریخ
مجموعہ - صفات العاشقین.	ش ۱۰۷۹.	
ملّت، پرتو پاشا، ش ۴۲۰.	حمیدیہ، ش ۱۰۷۹.	
خط: ساعی.	خلاصہ خمسة نظامی. حسن	۹۶ بی تاریخ
	پاشا، ش ۹۸۰.	

